

Z MINULOSTI MUSEA V NOVÝCH ZÁMKÁCH NA SLOVENSKU. V krátké historii novozámeckého studia se zračí kulturní a vědecké snahy jižního Slovenska mezi dvěma světovými válkami a proto považují za nutné tyto snahy zaznamenat. Pokusy o založení musea se několikrát opakovaly od konce minulého století, ale opětovně ztroskotaly. Na konci dvacátých let sbíralo několik horlivých profesorů hlavně archeologické památky pro plánované museum, avšak i tehdy se plán neuskutečnil. Teprve výstava historických památek z místních soukromých sbírek, kterou v r. 1934 uspořádal klub novozámeckých dívek, přesvědčila správu města, že jsou možnosti k založení musea. V r. 1935 se město chystalo k oslavám 250. výročí osvobození města od tureckého panství a pověřilo uspořádáním výstavy památek z tureckých dob i organizací městského musea štáb. kapitána L. Albrechta, gymn. profesora J. Thaina, městského úředníka K. Šaška a univ. posluchače B. Szöheho; museum bylo umístěno v Slovenské bance v sousedství františkánského kláštera. Po výstavě zůstaly museu 2 menší místnosti a předsíň. Odevzdal jsem museu sbírku pravěkých památek z okolí N. Zámků, od sběratelů byly získány další památky a tak se již rýsovala pozdější oddělení musea: pravěk, městský život a národopis. Museum bylo odevzdáno veřejnosti v r. 1936. Sbírký musea rychle rostly a po delší námaze se podařilo pro museum získat pět místností v hotelu Zlatý lev na Hlavním náměstí; stálá výstava v těchto místnostech byla otevřena v r. 1937. V dalším roce vrátil se št. kap. Albrecht do svého rodiště Jindřichova Hradce. Jeho odchod znamenal pro museum velkou ztrátu. Vedení musea jsem převzal sám,

pomocníky mi byli J. Thain a K. Šaško a okruh oddaných přátel musea, z nichž je nutno zvláště vzpomenout T. Csongára, A. Haulíka, J. Domanizsu, J. Babicza a K. Rácza. Výkopy a sběratelskou činností rozrostly se sbírky musea tak, že od r. 1939 se museum stalo spíše skladištěm, přístupným jen odborníkům. Za války v r. 1944 jsme část sbírek umístili v ústředním protileteckém krytu, ostatek zůstal v museu. Při velkém leteckém náletu 14. III. 1945 byla budova musea zničena a z ruin zachráněna jen část sbírek. Umístili jsme je ve sklepě moderní budovy Národní banky, v jedné místnosti t. zv. Kurzweilova domu a v jedné místnosti městského domu. Většina sbírek se však ztratila. Část přátel musea zahynula ve válce, část odešla a podepsaný přesídlil do Maďarska, kde byl pověřen organisováním musea v Rábu (Győr.)

Z činnosti desítiletého trvání musea uvádím: V listopadu r. 1936 jsme se št. kap. Albrechtem odkryli v obci Nasvad dva staromaďarské hroby; byly publikovány ve *Folia Archaeologica* III—IV, Budapest 1941 (B. Szöke a J. Nemeskéri). R. 1942 jsme odkryli v Bešeňově pohřebiště s pravěkými, staroslovanskými a středověkými hroby; staromaďarské a belobrdské nálezy z Vozokan u Bratislavy byly publikovány v *Uj Magyar Museum* V, 1 (IX), 1947 (B. Szöke). R. 1943 byl podniknut výzkum kostelního hřbitova v obci Nasvad (11.—18 stol.), materiál však z velké části byl zničen a nebyl publikován. R. 1942 byl založen při museu vědecký ústav pro výzkum Malé nížiny, který vydal několik publikací historického charakteru. — Archeologický nálezový katastr Novozámecka jsem zaslal Archeologickému ústavu Slovenské akademie věd v Nitře.

B. Szöke, Győr